

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.185/2021/6.

A felperes:

felperes neve Kft. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Auner Tamás ügyvéd (ügyvéd címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes neve (I. r. alperes címe)

II. rendű alperes: II. r. alperes neve (II. r. alperes címe)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

I. rendű alperes: Dr. Dobos István ügyvéd (ügyvéd címe².)

II. rendű alperes: Dr. Zsolnay Edit ügyvéd (ügyvéd címe³)

A per tárgya:

Vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság neve és a határozatának a száma:

Kecskeméti Törvényszék 5.G.20.079/2019/74.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

A felperes, 5.G.20.079/2019/75.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű és II. rendű alperesnek 5 000-5 000 (Ötezer-Ötezer) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy a 48 000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket a felperes viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A tényállás

[1] Az I. rendű alperes 2009. július 30. napjától 2017. augusztus 2. napjáig, a II. rendű alperes 2015. július 1. napjától 2017. január 30. napjáig önálló cégjegyzésre jogosult vezető tisztségviselője volt a adós neve Kft.-nek (továbbiakban: adós).

[2] A kecskeméti Törvényszék a 2017. június 29. napján jogerőre emelkedett 9.Fpk.157/2017/3. számú végzésével megállapította az adós fizetéseképtelenségét és elrendelte felszámolását. A felszámolás kezdő időpontja 2017. augusztus 2. napja.

[3] A felszámolási eljárás során a felperes 3 256 064 forint hitelezői igényt jelentett be, amelyet a felszámoló nyilvántartásba vett.

[4] A Kecskeméti Törvényszék a 2020. május 20. napján jogerőre emelkedett 10.Fpk.157/2017/60. számú végzésével a felszámolási zárójelentést jóváhagyta, rendelkezett az adós felszámolásának befejezéséről és az adós megszűntetéséről. Megállapította, az adós felosztható vagyona hiányában a nyilvántartott – mindösszesen 703 760 581 forint összegű – hitelezői igény nem nyer kielégítést.

[5] Az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2016. júniusában bekövetkezett, amely ezt követően folyamatosan fennállt.

A felperes keresete és az alperesek védekezése

[6] A felperes pontosított keresetében a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 33/A. § (1) bekezdés alapján annak megállapítását kérte, hogy az I. rendű és II. rendű alperes vezetői feladatait nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látta el az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően, és ezzel okozati összefüggésben az adós vagyona 3 256 064 forinttal csökkent. Előadta, a 2016. szeptember 27. napján kelt számla alapján 2016. október 26-i esedékességgel 800 forint, a 2016. október 3. napján kelt számla alapján 2016. november 1-i esedékességgel 207 264 forint, a 2016. október 14. napján kelt számla alapján 2016. november 12-i esedékességgel 1 219 200 forint, míg a 2016. november 14. napján kelt számla alapján 2016. december 13-i esedékességgel 1 828 800 forint összegű követelése állt fenn az adóssal szemben, amelyek teljesítéséhez szükséges vagyona az esedékességkor nem volt az adósnak. Álláspontja szerint erről az alpereseknek, mint vezető tisztségviselőknek megfelelő körülményekkel, illetve gondosság tanúsításával tudomásul kellett volna bírniuk, így nem kellő gondossággal jártak el a felperessel megkötött szerződések során. Állította továbbá, a követelés alapjául szolgáló szerződést az alperesek, mint vezető tisztségviselők úgy kötötték meg, hogy nem is volt az adós szándékában az ellenérték kiegyenlítése. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének időpontját 2016. júniusában jelölte meg.

[7] A kereset közlését követően, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 179. § (1) bekezdése szerinti határidőben kizárólag az II. rendű alperes terjesztett elő írásbeli ellenkérelmet. Az I. rendű alperes védekezését az eljárásban utóbb adta elő.

[8] Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Vitatták az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét és a követelés összegét, mivel a felperes hitelezői igénye alapjául szolgáló követelésből az adós 2016. októberében részben teljesített. A részteljesítésből pedig az is következik véleményük szerint, hogy nem állapítható meg a fizetési szándék hiánya. Hivatkoztak arra, a felperes és az adós közötti szerződés megkötésekor nem volt előre látható a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet kialakulása, ezért az adós társaság pénzügyi helyzetéhez képest a szerződés megkötésekor indokolatlan üzleti kockázatot sem vállaltak. Utaltak arra, 2016. évben az adós árbevétele kisebb volt, amelyben közrehatott az is, hogy 2016. év szeptemberétől a felperes minőségben és mennyiségben nem teljesítette az adós megrendeléseit, ezért az sem tudott egy nagyobb megrendelést teljesíteni.

Az elsőfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű és II. rendű alperesnek külön-külön 48 000 forint perköltséget.

Megállapította, a felperes 159 365 forint eljárási illeték visszatérítésére jogosult. Határozatának indokolásában rögzítette, a felperes a szakvélemény elkészítését és többszöri anyagi pervezetést követően tartotta fenn keresetét akként, hogy a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése alapján kérte az alperesek felelősségének megállapítását arra hivatkozással, hogy a 2016. júniusában bekövetkezett fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetet követően vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembevételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben az adós vagyona 3 256 064 forint összeggel csökkent, amely körében hitelezői érdekeket sértő magatartásként azt jelölte meg, hogy az alperesek annak tudatában kötötték meg a szerződést, hogy nem akarják kifizetni a felperesnek a megrendelt áru ellenértékét. A szakvéleményt kizárólag a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet kezdő időpontjának meghatározása tekintetében fogadta el ítélezése alapjául. Rámutatott, a felperes a szakértőhöz olyan kérdések feltevését is indítványozta, amelyek tekintetében a végleges keresetben tényelőadás, jogállítás és jogi érvelés nem volt, ezért ezek a kérdések túlterjeszkednek az ügyben lényeges tények körén, továbbá a szakértő igénybevétele az elmaradt tényelőadások pótlására nem alkalmas. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének okára nem tartotta szükségesnek a szakvélemény kiegészítését, mivel e körülménynek nincs jelentősége a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében szabályozott felelősség kapcsán.

[10] Megállapította, a felperes – mint az adóssal szembeni felszámolási eljárásban hitelező – a perindításra jogosult volt, a keresetet a törvényi határidő megtartásával, a felszámolási eljárás alatt terjesztette elő, és az alperesek a felszámolás kezdő időpontját megelőző három éven belül az adós bejegyzett ügyvezetői voltak. Miután a felperes a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésének alkalmazását nem állította, a felperesnek kellett bizonyítania az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét, a hitelezői érdeket sértő magatartást, és az azzal okozati összefüggésben álló vagyonsökkenést. A szakvélemény alapján úgy ítélte, az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2016. júniusában bekövetkezett, amelyet követően kifejtett magatartások vizsgálhatók a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti felelősség szempontjából. Kifejtette, önmagában azzal, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően az adós nevében az alperesek szerződést kötöttek a felperessel, a hitelezői érdekek nem sérülnek. A szerződéskötés ugyanis csak akkor minősülhetne ilyen magatartásnak, ha az alperesek tudatosan az ellenérték megfizetésének szándéka nélkül kötöttek volna szerződést, amelyre vonatkozóan azonban a felperesi állításon kívül a perben nem merült fel adat, ezt a felperes nem bizonyította. Utalt arra, a felperesi állítást cáfolja, hogy az általa csatolt bankszámlakivonatból kitűnik, 2016. szeptember és november hónapokban az adós többször teljesített fizetést, míg az esetleges nem fizetésnek a fizetéseképtelenségen kívül más okai is lehetnek, így egy nem megfelelő minőségű teljesítés. Kitért arra is, a felperes állítása szerint a szerződések megkötésénél a II. rendű alperes járt el, ezért az állított szerződéskötési szándék csak az ő tekintetében merülhetne fel. Mindezek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által hivatkozott alperesi magatartás nem minősül vezető tisztségviselői felelősséget megalapozó magatartásnak.

[11] A vagyonsökkenés kapcsán a keresetben foglaltak alapján kizárólag azt vizsgálta, hogy az összefüggésben áll-e a felperes hitelezői igényét megalapozó szerződéskötéskor tanúsított alperesi magatartással. A kötelezettség növekedést, mint az összvagyonsökkenését azonban nem találta felelősséget megalapozó magatartásnak, mivel az csak olyan esetekben vehető figyelembe, amikor a szükségtelenül, súlyos kockázatot vállaló, átgondolatlan, rosszhiszemű, vagy nagymértékben gondatlan ügyvezetői

magatartásokból ered, amely a felperes és az adós közötti szerződés esetében nem merült fel. Mellőzte annak vizsgálatát, hogy az alperesek a beszámoló készítési kötelezettségüknek mennyiben tettek eleget, valamint a II. rendű alperes üzletrész átruházásának hitelezői érdekeket sértő voltát, miután a felperes ezekre jogot nem alapított. Nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő az eredeti keresettel szemben, mivel az csak anyagi pervezetést követően vált alkalmassá arra, hogy az alperesek teljeskörű ellenkérelmet tudjanak előterjeszteni.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[12] Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását, másodlagosan a keresete szerinti megváltoztatását kérte. Álláspontja szerint az eljárás kezdetétől fogva részletesen és egyértelműen kimunkálta, hogy mely magatartás, mulasztás eredményezi az alperesek felelősségének megállapítását, melyek az ezt megalapozó tények, és azokat bizonyította. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a szakvéleményt figyelmen kívül hagyta, holott az ügyre lényeges megállapítást tett azzal, hogy az alperesek az adós vagyontát összemosták az érdekeltségi körükbe tartozó kapcsolt vállalkozások vagyonával, oda-visszaszámlázások történtek, a könyvelést több alkalommal a számviteli szabályokkal ellentétesen módosították, pénzkivonás történt és az vezetett az adós fizetéseképtelenségéhez. Megítélése szerint jogainak csorbításával gyakorolta az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetést, és amennyiben a kereset kellőképpen nem lett volna tisztázott, a szakértői bizonyítás elrendelésének sem lett volna helye. Állította, a szakértőnek kizárólag olyan kérdéseket indítványozott, amelyekre a kereset benyújtásakor is részletes tényelődást, jogállítást és jogi érvelést terjesztett elő. Hangsúlyozta, a peres eljárás alatt végig hivatkozott arra, hogy az alperesek vezetői feladataikat nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látták el, és ezzel a hitelezői követelés teljes mértékben történő kielégítését megghiúsíthatták. Érthetetlennek tartotta a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésére való hivatkozást, mivel ez a jogszabályi rendelkezés az alperesek mentesülésének kritériumait foglalja magában. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes ellenkérelme hiányának és a tárgyalások alperes általi mulasztásának jogkövetkezményeit nem vonta le, így nem szabott ki rendbírságot, nem bocsátott ki bírósági meghagyást.

[13] Az alperesek fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult annak helyes indokaira figyelemmel. Kiemelték, a felperes és az adós közötti szerződés megkötése a fizetéseképtelenséget megelőzően történt, és az adós általi teljesítés miatt a felperes által megjelölt követelés összege nem helyes.

[14] A II. rendű alperes hivatkozott arra, a szakvélemény aggályos, mivel nem tartalmaz olyan elemzést, amely a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját alátámasztaná. Megítélése szerint az elsőfokú bíróság több alkalommal igyekezett közrehatni abban, hogy a felperes nyilatkozatait kiegészítse, kellően részletezze, illetve kijavítsa, a felperes azonban a bíróság által biztosított jogával nem élt, elmulasztotta a szakvéleményre alapítva kérelmének kiegészítését, pontosítását. A bíróságnak pedig nem feladata, hogy hivatalból kiválassza a szakvéleményben tett megállapítások közül a felperesnek megfelelőt, a bíróság a felperesi kérelem hiányait hivatalból nem pótolhatja.

Az ítéltábla döntésének indokai

[15] A fellebbezés alaptalan.

[16] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) és (2) bekezdéseiben megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[17] Ennek megfelelően a felülbírálat keretében – figyelemmel a fellebbezés indokaira – az ítéltábla vizsgálta egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva, hogy sértett-e eljárási szabályt az elsőfokú bíróság a bírósági meghagyás kibocsátásának és pénzbírság alkalmazásának elmulasztásával, másrészt a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében azt, hogy helyesen jutott-e az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy az alperesek vezetői felelősségének a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti feltételei nem állnak fenn.

[18] Elsőként az ítéltábla a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság vétett-e eljárási szabálysértést a bírósági meghagyás kibocsátásának és a pénzbírság alkalmazásának elmulasztásával.

A Pp. 179. § (1) bekezdése értelmében az alperesnek a kereset közlésétől számított negyvenöt napon belül elő kell terjesztenie írásbeli ellenkérelmét, amely hiányában a Pp. 181. § (1) bekezdése alapján a bíróságnak hivatalból, tárgyaláson kívül a közölt kereseti kérelemnek megfelelően bírósági meghagyást kell kibocsátania. Alperesi pertársaság esetén annak jellege határozza meg, hogy kibocsátható-e bírósági meghagyás a mulasztó pertárral szemben. A Pp. 36. §-a és 73. § (1) bekezdés a) pontja szerinti pertársaságban a pertársak függőségének elve érvényesül (egységes pertársaság), és bármelyik pertárs cselekménye a mulasztó pertársra is kihat (Pp. 38. §). Ezért csak valamennyi pertárs mulasztása eredményezi bírósági meghagyás kibocsátását. Abban az esetben azonban, ha a pertárs saját akaratából tudatosan nem védekezik és kinyilvánítja, hogy nem kíván ellenkérelemmel élni, a pertársak eltérő perbeli cselekményeire vonatkozó szabályok alapján [Pp. 38. § (2) bekezdés] lehet megítélni, hogy kibocsátható-e meghagyás a nem védekező pertársra. A Pp. 37. § b) és c) pontja szerinti pertársaságnál ugyanakkor egymástól függetlenül (egyszerű pertársaság) kell elbírálni a pertársak mulasztását (Pp. 39. §), és a mulasztó pertárral szemben lehetőség van bírósági meghagyás kibocsátására. Amennyiben azonban a pertárs a polgári jog szabályai szerint a pertársának kifogásait maga is érvényesítheti, e kifogásokkal összefüggő perbeli cselekményei vonatkozásában a 38. § (1) és (2) bekezdése szerinti jogállás illeti meg [Pp. 38. § (3) bekezdés], azaz a másik pertárs cselekményei a mulasztó pertársra is kihatnak.

[19] Jelen esetben az I. rendű alperes a Pp. 179. § (1) bekezdésében meghatározott határidőben kizárólag a II. rendű alperes terjesztett elő írásbeli ellenkérelmet, amelyben – egyebek mellett – vitatta az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét, és állította, hogy az adós rendelkezett olyan vagyonnal, amely elegendő a hitelezők követeléseinek kielégítésére. Az alperesek a Pp. 37. § c) pontja szerinti pertársak, mivel a felperes követelésének ténybeli és jogi alapját az adósnál kifejtett alperesi magatartások képezik a Cstv. 33/A. §-a alapján. Ezért a Pp. 38. § (3) bekezdésében meghatározott feltétel esetében hathatott ki az írásbeli ellenkérelem előterjesztésének jogkövetkezménye a mulasztó I. rendű alperesre. A felperes az alperesek – Cstv. 33/A. § (1) bekezdésének utolsó mondatán alapuló – egyetemleges marasztalását kérte, amely egyetemlegesség a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) 6:29. § (2) bekezdése értelmében azt jelenti, hogy minden kötelezett az egész szolgáltatással tartozik. Ebből következően egyetemleges kötelezettség esetén minden kötelezettől külön is, de együtt is követelhető az egész szolgáltatás. Az egyetemlegesen marasztalni kért alperesek felelősségének feltétele az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkezése, amely hiánya így mindkettő alperes felelősségére kihat. Ezért az egyik pertárs részéről erre való hivatkozás a Pp. 38. § (3) bekezdése alapján kihat a mulasztó pertársra is. Miután a II. rendű alperes írásbeli ellenkérelmében vitatta a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét, így az írásbeli ellenkérelem kihatott a mulasztó I. rendű alperesre is, aki a későbbiekben a perben szintén vitatta a keresetet. Következésképpen az I. rendű alperessel szemben bírósági meghagyás kibocsátásának nem volt helye.

[20] Alaptalanul sérelmezte a felperes a pénzbírság alkalmazásának elmulasztását is. A Pp. 5. § (2) bekezdése meghatározza, hogy a bíróság azt a felet, vagy más perbeli személyt, aki a jóhiszeműség követelményével ellentétes magatartást tanúsít, pénzbírság megfizetésére kötelezi, valamint a Pp.-ben meghatározott más jogkövetkezményekkel sújtja. Az eljárás során az elsőfokú bíróság mérlegeli, hogy a pénzbírság megfizetésére kötelezés e jogszabályi feltétele fennáll-e, és amennyiben valamely felet pénzbírság megfizetésére kötelez, annak indokoltsága az arról rendelkező végzéssel szemben előterjesztett fellebbezés folytán bírálható el a másodfokú bíróság által. Az ítélettel szembeni fellebbezés kapcsán így nem vizsgálható, hogy az elsőfokú bíróságnak pénzbírság megfizetésére köteleznie kellett-e volna valamelyik felet, és ilyen esetleges mulasztás az ügy érdemi eldöntésére sincs kihatással, amely miatt a Pp. 381. §-a alapján az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének egyik konjunktív feltétele hiányzik.

[21] Ezt követően az ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében eljárva vizsgálta a fellebbezés alapján az elsőfokú bíróság ítéletének anyagi jognak felelősségét és a további szakértői bizonyítás mellőzését.

A felperes a felszámolás alá került adós vezető tisztségviselőivel szemben kívánt a perben kártérítési igényt érvényesíteni. Egy adott vezetői magatartás több törvényi tényállást is megvalósíthat, így felmerülhet a Ptk. 3:24. § (1) bekezdése szerinti a jogi személlyel szembeni, míg ugyanezen szakasz (2) bekezdése és 3:118. §-a szerinti külső, harmadik személlyel szembeni felelőssége. A polgári jogi felelősség mellett büntetőjogi felelősséggel is tartozhat a jogi személy vezetője, azonban önmagában a büntetőjogi felelősség nem alapozza meg a polgári jogi felelősséget. A bűncselekmény törvényi tényállásának megvalósulása a vagyoni jogi következményeiről való döntés során nem mentesíti ugyanis a bíróságot – sem a polgári ügyben, sem büntetőeljárás során –, hogy a polgári jogi jogkövetkezményekről a

polgári jogi rendelkezések, felelősségi szabályok alkalmazásával határozzon (BDT2015. 3364).

A Pp. a háromtagú pertárgy fogalmat alkalmazza, amely megköveteli, hogy a felperes a keresetlevélben tüntesse fel a kereseti kérelmet, az érvényesíteni kívánt jogot a jogalap megjelölése útján, valamint az érvényesíteni kívánt jogot és a kereseti kérelmet megalapozó tényeket [Pp. 170. § (2) bekezdés a-c) pont]. A Pp. 342. § (3) bekezdése értelmében pedig a törvény eltérő rendelkezése hiányában az érdemi döntés nem terjedhet ki olyan jogra, amelyet a fél a perben nem állított. Ezért a bíróság a jogi személy vezetőjének felelősségét a perben kizárólag a felperes keresetében megjelölt jogcím szerint vizsgálhatja.

[22] A felperes keresetében az alperesek vezetői felelősségének megállapítását arra hivatkozással kérte, hogy az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét követően ügyvezetői feladatokat nem a hitelezői érdekek figyelembevételével látták el, és ezáltal az adós vagyona csökkent. Ezen felperesi hivatkozás alapján elsőként az adós gazdálkodó szervezet vezetőinek hitelezőkkel szembeni kárfelelősségre vonatkozó anyagi jogi szabályokat kellett meghatározni és vizsgálni, hogy a felperes a kárfelelősség megállapításához a tényállási elemeket előadta-e és bizonyította-e.

[23] Ha a jogi személy vezető tisztségviselője a jogi személy tevékenységi körében jár el, és ilyenkor a jogi személlyel szerződéses vagy szerződésen kívüli jogviszonyban álló harmadik személynek érdeksérelmet okoz, a polgári jogi felelősség jogkövetkezményei általában a jogi személlyel szemben alkalmazhatók.

Más a helyzet akkor, ha a jogszabály szankciós jelleggel átviszi a felelősséget a vezető tisztségviselőre. Ebben az esetben a vezető tisztségviselő a deliktualis kárfelelősség feltételei szerint felel a felróható magatartással okozati összefüggésben keletkező vagyoni hátrányért.

A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény (Gt.) 30. § (3) bekezdése továbbfejlesztette a vezető tisztségviselőre irányuló korábbi felelősségi szabályokat, és a korlátozott felelősség speciális áttörésével a jogszerűtlen gazdálkodásért való felelősséget (wrongful trading) intézményét honosította meg annak érdekében, hogy a gazdasági társaság vezetését csődközelben visszatartsa a hitelezői érdekeket sértő magatartásoktól. A hitelezővédelmi tényállás beiktatását az indokolta, hogy a felelősen gazdálkodó üzletembertől elvárható, hogy az irányítása alatt álló céget a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése esetén úgy működtesse tovább, hogy a hitelezők esélyét követeléseik behajtására ne veszélyeztesse. Ilyen esetben a vezető tisztségviselőnek – ha nem kezdeményezi a csődeljárást, illetve a felszámolási eljárást – minden intézkedésével arra kell törekednie, hogy a hitelezők követelésükhöz hozzájussanak.

A fenyegető fizetéseképtelenség bekövetkezése esetén a vezetővel szembeni kártérítési felelősséghez az igényérvényesítés szabályait a 2006. július 1. napján hatályba lépett 2006. évi VI. törvény iktatta be a Cstv. – mint külön törvény – rendelkezései közé akként, hogy az igényérvényesítés két lépcsőben történhet, először megállapítási kereset (Cstv. 33/A. §), majd annak eredményessége után külön marasztalási kereset előterjesztésével.

[24] A Ptk. 2014. március 15. napján történt hatályba lépésével egyidejűleg hatályon kívül helyezésre került a Gt. 30. §-a, azonban a gazdasági társaság vezető tisztségviselőjének a gazdasági társaság megszűnése esetére a Ptk. 3:118. §-a azonos rendelkezést tartalmaz, amelyet a Cstv. 33/A. § (14) bekezdése alapján szintén együttesen kell alkalmazni a Cstv. 33/A. § rendelkezéseivel. A fentiekből következően a perben a 2018. október 19. napján kezdeményezett, és ezt követően elrendelt felszámolási eljárásra tekintettel a felperes keresete folytán az alperes vezetői felelősségét a Ptk. 3:118. §-a és a Cstv. 33/A. §-ának rendelkezései alapján kell vizsgálni.

[25] Az elsőfokú bíróság által helyesen alkalmazott – a Cstv. 83/R. § (4) bekezdése alapján a 2017. július 1. napjától indult perekben irányadó, 2017. július 1. napjától hatályos – Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerint ha a hitelező vagy – az adós nevében – a felszámoló a felszámolási eljárás alatt keresettel kérheti a 6. § szerint illetékes bíróságtól annak megállapítását, hogy azok, akik a gazdálkodó szervezet vezetői voltak a felszámolás kezdő időpontját megelőző három évben, a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a vezetői feladataikat nem a hitelezők érdekeinek figyelembe vételével látták el, és ezzel okozati összefüggésben a gazdálkodó szervezet vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése más okból meghiúsulhat.

A (4) bekezdés alapján mentesül a felelősség alól a vezető, ha bizonyítja, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően nem vállalt az adós pénzügyi helyzetéhez képest indokolatlan üzleti kockázatot, illetve az adott helyzetben az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható valamennyi intézkedést megtette a hitelezői veszteségek elkerülése, csökkentése, továbbá az adós gazdálkodó szervezet legfőbb szerve (döntéshozó szerve) intézkedéseinek kezdeményezése érdekében.

Az (5) bekezdés szerint, amennyiben a vezető a felszámolás kezdő időpontját megelőzően neki felróhatóan nem vagy nem megfelelően tett eleget a gazdálkodó szervezet éves beszámolója (összevont, konszolidált éves beszámoló) külön jogszabályban meghatározott letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének vagy nem teljesíti a 31. § (1) bekezdés a)-d) pontja szerinti beszámoló készítési, irat- és vagyonátadási, továbbá tájékoztatási kötelezettségét, neki kell bizonyítania, hogy a vezető tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, vezetési feladatai ellátása során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette.

[26] A Cstv. 33/A. § (1) bekezdés szerinti elsőlépcsős megállapítási pernél egy olyan speciális perről van szó, amelynek megindítására mind az adós felszámolója, mind az adós hitelezői jogosultak. Amennyiben egy hitelező indítja a megállapítási pert, annak eljárásjogi célját, lényegét tekintve egyfajta „perbizomány” jön létre, mivel ő ilyen esetben a további hitelezők érdekében is perel. A vezető tisztségviselő helytállási kötelezettségének jogerős ítélettel történő megállapítása esetén ugyanis utóbb a Cstv. 33/A. § (11) bekezdése alapján a marasztalási per megindítására bármely hitelező keresetet terjeszthet elő a felszámolás során kielégítetlenül maradt követelésének érvényesítése érdekében. Ez tartalmában azt jelenti, hogy az adós gazdálkodó szervezetnél bekövetkező teljes vagyonsökkenés megállapítására terjeszthet elő keresetet a hitelező a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti perben, függetlenül saját hitelezői igényének mértékétől.

[27] Az I. rendű és II. rendű alperes nem vitatta, hogy a kereset előterjesztésére (2018. október 19.) a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti határidőben a felszámolási eljárás alatt történt, és azt sem, hogy a felszámolás kezdő időpontját (2017. augusztus 2.) megelőző három évben az adós vezető tisztségviselői voltak, ezért a kereset érdemben vizsgálható volt.

[28] A Ptk. 3:118. §-a szerinti vezetői felelősséget tételesen kimondó és ezzel együtt alkalmazandó Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti kereset kártérítési felelősséget állapít meg, amely alapján a károsultnak kell állítania és bizonyítania – a felszámolás speciális szabályait is figyelembe véve – az adós gazdálkodó szervezet fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete bekövetkeztét, és egy időpontot, amikor ez már fennállt, az ezt követően kifejtett a hitelezők érdekeit figyelmen kívül hagyó vezetői magatartást (vagy mulasztást), amellyel az adós társaság vagyona csökkent vagy a hitelezői követelések teljes kielégítését megghiúsíthatja, és az ezek közötti okozati összefüggést.

A Cstv. 33/A. § (1) bekezdése esetében hitelezők érdekeit figyelmen kívül hagyó, a vezető tisztségviselő felelőssége megállapításának alapjául több magatartás, és ezáltal több tényállás szolgálhat: – a felperes keresetében megjelölt tényállítástól függően – a vezető vagyonsökkenést okozó, vagy más, a hitelezők kielégítése teljes kielégítése megghiúsulását okozó magatartása. E magatartást a felperesnek nem a jogszabályi szöveg szerinti általános megfogalmazással kell megjelölnie, hanem konkrétan kell megjelölnie a vezetői magatartást. Amennyiben a felperes keresetében arra hivatkozik, hogy a vezető magatartása vagyonsökkenést okoz, a bizonyítandó tény a vagyonsökkenést okozó magatartás, és a vagyonsökkenés mértéke, míg abban az esetben, ha a felperes a hitelezői igény teljes kielégítésének megghiúsítására hivatkozik, a vagyonsökkenés nem tényállási elem, ebben az esetben azt kell bizonyítani, hogy a felszámolási eljárásban bejelentett, a felszámoló által nyilvántartásba vett hitelezői igények kielégítése a vezető tisztségviselő hitelezői érdekeket sértő más (nem vagyonsökkenést okozó) magatartása következtében megghiúsulhat. Lényeges, a felperes hitelező(k) felszámoló által nyilvántartásba vett követelésének összegével nem feltétlenül egyezik meg a Cstv. 33/A. §-ában található vagyonsökkenés mértéke. Az erre a szakaszra alapított kérelem nem valamely hitelező elszámoltatási igénye a vezető irányában. A vagyonsökkenésre alapított kereseti kérelem alapján ugyanis nem a ki nem elégített hitelezői igények összessége érvényesíthető a vezető tisztségviselővel szemben, hanem az az összeg, amely az alperes magatartása, mulasztása miatt jelenik meg vagyonsökkenésként az adós társaságnál. A vagyonsökkenés a vezető tisztségviselői magatartását, mulasztását követő sikertelen gazdasági döntéseknek a következménye az adós vagyonában (Legfelsőbb Bíróság Gfv.X.30.047/2011/3.).

A fenti tényállási elemek felperes általi bizonyítását követően, az alperes a (4) bekezdésben foglaltak szerint kimentheti magát.

[29] Amennyiben a felperes a Cstv. 33/A. § (5) bekezdése szerint arra is hivatkozik – és igazolja –, hogy a vezető neki felróhatóan nem vagy nem megfelelően tett eleget a gazdálkodó szervezet beszámolója letétbe helyezési és közzétételi kötelezettségének, vagy nem teljesítette a Cstv. 31. §-ban foglalt kötelezettségét, ez nem külön felelősségi szabály, hanem a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésével együtt alkalmazandó és a felperes perbeli helyzetét segítő szabály. A Cstv. 33/A. § 2017. július 1. napjától hatályos (5) bekezdése a korábbi szabályozástól eltérően nem a hitelezői érdekek sérelmére vonatkozó törvényi vélelmet tartalmaz, hanem a szabályozás – tartalmában is eltérően – a bizonyítási kötelezettség

fordulására vonatkozó szabályt ír elő (BDT2018. 3831). Ez tehát nem csupán a vezető kimentésére vonatkozó szabály.

[30] Erre tekintettel a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésére alapított kereseti kérelem esetén – ha a felperes a vezető mulasztását (azaz a beszámolókészítési és letétbe helyezési kötelezettség, vagy Cstv. 31. §-ban foglalt kötelezettség teljesítésének mulasztását) állítja és igazolja – a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében írt, a vezetői felelősség megállapítására vonatkozó tények tekintetében az alábbi két tényállási elemre a felperesnek csak tényállítást kell tennie:

– a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet fennálltára, az alperes vezetői tisztségviselői jogviszonya alatt, konkrét időpont megjelölése nélkül,

– és vezető hitelezői érdekeket sértő magatartásra, konkrét vagyonsökkenést okozó vagy más a hitelezők követelésének teljes kielégítését megghiúsító károkozó magatartás megjelölése nélkül. Ilyenkor nem a Cstv. 31. §-ba foglaltak szerinti mulasztás a hitelezői érdeket sértő magatartás, hanem olyan más magatartás, amely az iratok hiánya miatt nem ismerhető meg.

Az alperes mulasztásának következménye a Cstv. 33/A. § (5) bekezdése értelmében a bizonyítási teher átfordulása órá, ezért a perben az alperesnek kell bizonyítania, hogy a vezetői tisztségének időtartama alatt nem következett be fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy ha ilyen körülmény fennállt, a vezetési feladatai során a hitelezők érdekeit is figyelembe vette. Mindaddig, amíg e tényeket nem bizonyítja, ezek ellenkezőjét kell bizonyított ténynek tekinteni, nevezetesen, hogy az adós fizetésképtelen helyzetben volt a vezetői tisztség időtartama alatt és a feladatai ellátása során a hitelezői érdekeket nem vette figyelembe. E tényállási elemek tehát valószínűsítést a vagyoni biztosíték nyújtása iránti kérelem elbírálásakor külön nem igényelnek. Ez a bizonyítási teher fordulással kapcsolatos érvelés jelenik meg a Pécsi Ítéltábla BDT2019. 4103. számon közzétett döntésében is.

[31] A Cstv. 33/A. § (5) bekezdésre alapított kereset esetén a felperes bizonyítási érdekébe tartozik továbbra is a vezető tisztségviselő hitelezői érdeket sértő magatartása (mulasztása) és a hitelezői igények megghiúsulása közötti ok-okozati összefüggés bizonyítása. Etekintetben a bizonyítási teher a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésre alapított igénynél sem fordul (BDT2020. 4121).

[32] A felperes előadta a 3. sorszám alatti beadványában, hogy 2015. évet követően az adós mérlegét nem helyezték letétbe. Ezért hívta fel helyesen az elsőfokú bíróság a felperest anyagi pervezetés körében (43. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal harmadik bekezdés) arra, hogy kíván-e a Cstv. 33/A. § (5) bekezdésére is hivatkozni. Ezt követően előterjesztett 44. sorszám alatti beadványában a felperes azonban kizárólag a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésére alapította keresetét, ezért a felperesnek a kereset kapcsán állítási kötelezettsége, valamint a bizonyítási kötelezettsége és a bizonyítási teher a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerint alakult a perben.

A felperesnek ezért állítania és bizonyítania kellett a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét és annak időpontját, az ezt követően kifejtett hitelezői érdekeket sértő konkrét

vezetői magatartásokat, mely magatartásokkal okozati összefüggésben vagy az adós vagyona csökkent, vagy a hitelezők követeléseinek teljes mértékben történő kielégítése meghiúsulhat és az okozati összefüggést.

Ezek kapcsán a felperes nyilatkozatai ellentmondásosak voltak, amely miatt a Pp. 237. § (1) bekezdése szerinti anyagi pervezetés szükséges volt, amely eredményeképpen jelölte meg a felperes a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját, hitelezői érdeket sértő magatartásként a vele való, fizetési szándék nélküli szerződéskötés tényét, és hogy ezzel összefüggésben az adós vagyona csökkent 3 256 064 forinttal (65. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal második bekezdés). A Pp. 342. § (1) bekezdésére figyelemmel pedig kizárólag ezek alapján kellett vizsgálni az alperesek felelősségét. Nem volt így jelentősége annak, hogy a szakvélemény az alpereseket érintően milyen egyéb megállapításokat tartalmaz, miután más magatartást nem jelölt meg a felperes módosított keresetében hitelezői érdeket sértő magatartásként.

[33] Elsőként – figyelemmel a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése szerinti felelősség feltételeire – a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját kellett megállapítani. Ez az az időpont a Cstv. 33/A. § (3) bekezdése értelmében, amelytől kezdve a gazdálkodó szervezet vezetői előre látták, vagy az ilyen tisztséget betöltő személytől elvárható gondosság mellett látniuk kellett, hogy a gazdálkodó szervezet nem lesz képes esedékességgkor kielégíteni a vele szemben fennálló követeléseket. Ennek fennállása alatt a vezető tisztségviselőnek a hitelezői érdekeket szolgálva kell gazdálkodnia. Ez a kötelező gazdálkodási elv addig áll fenn, amíg a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet (BH2014. 188). Fenyegető fizetéseképtelenség esetén nem az a döntő, hogy van-e az adós olyan tartozása, amely alapján a Cstv. 27. § (2) bekezdése értelmében – az erre irányuló kérelem esetén – fizetéseképtelenné minősülne, és vele szemben felszámolási eljárás kezdeményezhető, a lényeges az, hogy az adós tartozását esedékességgkor képes-e megfizetni. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet akkor következik be, amikor az adós a tartozásait likvid vagyon hiányában nem képes kifizetni (objektív feltétel), és erről a vezető tisztségviselő tudomást szerzett vagy gondos eljárás esetén tudomást kellett volna szereznie (szubjektív feltétel). A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet megállapíthatóságához szükséges objektív feltétel akkor áll be, amikor az adós esedékes tartozásának összege meghaladja a társaság likvid vagy könnyen likviddá tehető vagyonát, és ezt a helyzetet a tartozások átütőmérsékével, esetleg reálisan visszafizethető kölcsön felvételével vagy más módon nem hárították el. A tartozás esedékességgkor történő kielégítésének képessége tehát likvid pénzeszköz meglétét feltételezi, vagyis nem elegendő, hogy az adós teljes vagyona „készpénzzé konvertálása esetén” egyébként fedezetet nyújtana a tartozások kielégítésére. A hangsúly az esedékességgkor történő kielégítésen van: az adós vezető tisztségviselőinek folyamatosan figyelemmel kell követni a cég esedékes, lejárt tartozásait és a cash-flow kimutatás.

A szubjektív feltétel esetén azt kell vizsgálni, hogy az objektív feltétel bekövetkezéséről történő tudomásszerzés egy ilyen tisztséget ellátó személytől kellő gondosság tanúsítása esetén elvárható-e.

[34] A felperes módosított keresetében a perben készült szakvélemény alapján azt állította, az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2016. júniusában bekövetkezett. Az elsőfokú bíróság a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztének időpontját a

perben kirendelt szakértő szakvéleménye alapján ezzel egyezően állapította meg. A II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy a szakvélemény aggályos, azonban az alperesek az ítélettel szemben fellebbezést nem terjesztettek elő, a fellebbezési ellenkérelem pedig nem elegendő ahhoz, hogy az elsőfokú bíróság abban megjelölt megállapítását a másodfokú bíróság felülbírálja. Ezért a másodfokú eljárásban úgy kellett tekinteni, hogy az adós fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzete 2016. júniusában már bekövetkezett.

[35] Az alperesek vezetői felelőssége körében ezt követően azt kellett vizsgálni, hogy a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkeztét követően a hitelezők érdekeit sértő magatartást tanúsítottak-e, és azzal összefüggésben az adós vagyona csökkent-e.

A vezető tisztségviselő magatartásának következtében bekövetkező vagyonsökkenés akkor eredményezi a felelősség megállapíthatóságát, ha a vezető tisztségviselő nem a hitelezői érdekek figyelembevételével végzi a tevékenységét. A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet, vagy akár a fizetéseképtelenségi helyzet bekövetkezése nem jelenti azt, hogy az adós gazdálkodó szervezetnek minden esetben be kellene fejeznie a tevékenységét. A Cstv. 33/A. § (4) bekezdésében írt hitelezői veszteségek csökkentése, elkerülése nemcsak úgy biztosítható, hogy az adós tevékenységét azonnal megszüntetik, hanem úgy is, hogy a tevékenység folytatásával új bevételre tesz szert az adós, és abból csökkenti a hitelezői veszteségeket, vagy ennek eredményeképpen akár a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet is megszüntethető. A vezető tisztségviselőnek a rendes gazdálkodás során is észszerűen gondolkodó, felelős vezetőként arra kell törekednie, hogy a gazdálkodó szervezet a bevételeiből ki tudja elégíteni a tartozásait. Ha az adós szokásos gazdálkodási tevékenységét a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben is folytatja, és nem vállal észszerűtlen kockázatot, de végül sikertelen lesz a próbálkozása az adós társaság megmentése érdekében, a tevékenység folytatása során kötött, vagyonsökkenést eredményező szerződésai automatikusan nem alapozzák meg a vezető tisztségviselő felelősségét (BH2020. 244). A fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetben történt gazdálkodás és ennek eredményeként az adós vagyonának a csökkenése tehát nem eredményezi automatikusan a vezető tisztségviselő felelősségének a megállapítását, erre csak a vezető tisztségviselő felróható magatartásának következtében beálló vagyonsökkenés esetén van lehetőség. Ilyen felróható magatartás, ha a vezető tisztségviselő észszerűtlen döntést hoz vagy olyan vagyonsökkenésre kerül sor, amely gazdaságilag indokolatlan (BH2022. 50).

Önmagában valamely fizetési kötelezettség elmaradása nem elégséges a vezető tisztségviselő jogellenes eljárásának a megállapításához (BH2017. 306.). Az adós szokásos gazdasági ügymenetébe tartozó tevékenység kifejtése – többlettényállás hiányában – nem tekinthető az alperes ügyvezető felelősségét megalapozó magatartásnak. Önmagában a termelőtevékenység fenntartása, valamint az a körülmény sem, hogy az alperes az adós árbevételét nem teljes egészében a felperes követelése kiegyenlítésére fordította, hanem más hitelezői tartozásokat is teljesített (PJD2020. 11).

[36] Jelen esetben azzal, hogy az alperesek az adós vezetőjeként az adós az általános üzletmenetébe, tevékenységi körébe tartozóan a felperessel szerződést kötöttek pénzügyi ellenszolgáltatás mellett, majd a szerződés tárgyát a felperestől átvették, az adósnál vagyonsökkenést nem okoztak, az ellenszolgáltatás teljesítésének hiányában sem. Az pedig, hogy a szerződéskötéskor az lett volna az alperesek szándéka, hogy az ellenszolgáltatást ne

teljesítsék, nem állapítható meg, ezt a felperes nem bizonyította, illet sem a szakvélemény, sem más peradat nem támaszt alá. Emellett a fizetési szándék hiánya a Cstv. 33/A.-a szerinti felelősség körében kizárólag akkor értékelhető, ha a szándékos károkozást az adós, nem pedig külső harmadik személy vonatkozásában állítják. Nem vagyonsökkentő és hitelezői érdeket sértő tehát a felperes módosított keresetében megjelölt alperesi magatartás.

Mindezek alapján helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy nem állapítható meg az alperesek vezetői felelősségének a Cstv. 33/A. § (1) bekezdésében írt valamennyi törvényi feltételének fennállása.

[37] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[38] A felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az alperesnek a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése szerint a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányban álló ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

[39] Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 62. § (1) bekezdés v) pontja szerint tárgyi illetékfeljegyzési jog ellenére előzetesen megfizetett fellebbezési eljárási illeték viselésére a Pp. 102. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles.

Szeged, 2022. február 10.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Dobler László s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró